

TÜRKİYE'DE BANKACILIK SEKTÖRÜNÜN BASEL II UZLAŞISI'NA UYUM FAALİYETLERİ VE SEKTÖRDEKİ OLASI ETKİLERİNİ DEĞERLENDİRMEYE YÖNELİK BİR UYGULAMA ÇALIŞMASI*

Mustafa ÇALIŞIR*
İlhan ŞAHİN†

Özet: Basel III Düzenlemelerine ilişkin çalışmaların yoğun şekilde sürdürüldüğü ve sonuçlandırılanların ardısıra yayımlandığı halen içinde bulunduğumuz küresel finansal kriz sürecinde, Basel II Uzlaşısı'na uyumun ne derece sağlandığı önem arz etmektedir. Zira, Basel III Düzenlemeleri ile Basel II Uzlaşısı ortadan kaldırılmamakta, kısmi değişiklikler ve önemli sayılabilecek yeni ilaveler getirilmektedir. Krizle birlikte değişen ve yenilenen finansal sistem ve enstrümanlar, sermaye yeterliliği ile ilgili uluslararası düzenlemelerin daha da farklılaşarak geliştirilmesine neden olmaktadır. Bu çerçevede, Türk Bankacılık sektörünün sağlam ve sağlıklı bir mali yapı ile gelecekteki muhtemel krizlerden olumsuz etkilerinin azaltılması için söz konusu düzenlemelere uyum sağlaması gereği doğmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Basel II, Sermaye Yeterliliği, Türk Bankacılık Sektörü,

ACCORDANCE ACTIVITIES OF THE BANKING SECTOR TO BASEL II ACCORD IN TURKEY AND A SURVEY RELATED TO ASSESSING PROBABLE EFFECTS IN BANKING SECTOR

Abstract: It is important to what extent compliance provided to Basel II Accord, as pursued intensive works of Basel III regulations which concluded ones is published one after another during the current global financial crisis. After all, Basel II regulations do not eliminate Basel II Accord it carries partial changes and new additions considered to be important. Changing and revolving financial system and instruments with the crisis, cause differing development to capital adequacy of international regulations. In this context, the banking sector of Turkey with strong and healthy financial structure to reduce the effect on future crises need to adapt to the regulations in question arises.

Key Words: Basel II Accord, Capital Adequacy, Banking Sector in Turkey,

Giriş

Birçok gelişmiş ülke tarafından 2007 yılı başından beri uygulanan uluslararası bankacılık düzenlemelerinde küresel bir standart olan Basel II Sermaye Yeterliliği Uzlaşısı'na gelişmekte olan ekonomilerin ve Türk Bankacılık sektörünün uyumu, Basel II Uzlaşısı'na geçişi henüz tamamlayamayan ülkeler açısından önem arz etmektedir. Basel Komite tarafından Sermaye yeterliliğine ilişkin yeni düzenlemelerin gerçekleştirildiği son dönemde, Basel II Uzlaşısı'na uyumda sağlanan ilerleme, Basel III'ü geçişi kolaylaştıracaktır.

Bu amaçla, Türkiye'de bankacılık sektörünün, Basel II Uzlaşısı'nın uygulanması ile ilgili mevcut ve yapılması planlanan faaliyetleri, beklentileri ve sorunlarının ölçülüp değerlendirilmesine yönelik anket çalışması yapılmış ve neticeleri sunulmuştur.

Ayrıca, uygulama çalışmasının sonuçları, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu (BDDK) tarafından kamuoyuna açıklanan Basel II İlerleme Raporları'nda yer alan sonuçlardan mukayese yapma olanağı olanlar ile karşılaştırılmış ve değerlendirilmiştir. Basel III Düzenlemeleri ile öngörülen değişiklikler Basel II'nin temel felsefesinden ciddi sapmalar göstermeyen ve yükümlülükleri daha da sıkılaştıran bir özellik taşıdığından, uluslararası bankacılık sistemine eklenildiği düşünülen Türk Bankacılık sektörünün Basel II Sermaye Yeterliliği Uzlaşısı'na uyumunun sağlanması önem arz etmektedir.

* Bu çalışma, Dr. İlhan Şahin'in "Basel II: Gelişmekte Olan Ekonomilerin Bankacılık Sektörüne Etkisi ve Türkiye Örneği" başlıklı doktora tezinden yararlanılarak hazırlanmıştır.

* Yrd. Doç. Dr., Sakarya Üniversitesi İİBF, İktisat Bölümü, calisir@sakarya.edu.tr

† Dr., T. Vakıflar Bankası T.A.O., Müdür Yardımcısı, Mail: ilhan.sahin@vakifbank.com.tr

1. BANKACILIK DÜZENLEME VE DENETLEME KURULU TARAFINDAN YAPILAN ÇALIŞMALAR ÇERÇEVESİNDE BASEL II UZLAŞISI'NA GEÇİŞE İLİŞKİN SAĞLANAN İLERLEMENİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Basel Bankacılık Denetim Komitesince oluşturulmuş olan Sermaye Ölçümü ve Sermaye Standartlarının Uluslararası Düzeyde Uyumlaştırılması dökümanı, 2006/48/EC ve 2006/49/EC sayılı Direktifler (Sermaye Yeterliliği Direktifleri-CRD) ile Avrupa Birliği (AB) müktesebatına dahil edilmiş olup, söz konusu Direktifler belirli bir geçiş süreci dahilinde AB üyesi ülkelerde 2007 yılı başından itibaren uygulamaya konulmuştur. Türkiye'de de Avrupa Birliği'ne tam üyelik hedefi çerçevesinde anılan CRD mevzuatına uyumun sağlanması için Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu tarafından çalışmalar yürütülmektedir.

Bu çerçevede, bankaların CRD/Basel II'ye uyum konusunda yürüttükleri çalışmaların yakından takip edilmesi amacıyla, altışar aylık dönemlerde "Bankacılık Sektörü Basel II İlerleme Raporu" yayımlanmaktadır. Yakın dönemdeki ilerlemenin değerlendirilmesi ve anket çalışmalarımızla mukayese etmek amacıyla söz konusu raporlardan Şubat/2010 ve Eylül/2010 tarihli olanlardan faydalanılmıştır[‡].

Raporlardan birincisinde Aralık 2009, ikincisinde Haziran 2010 itibarıyla "Bankaların CRD/Basel II'ye Geçişine İlişkin İlerleme Anketine" verilen cevaplar, değerlendirilerek elde edilen bilgiler derlenmiş ve özel önem arz ettiği düşünülen konular ele alınarak toplulaştırılmış veriler üzerinden BDDK tarafından kamuoyuna açıklanmıştır.

Aralık 2009 itibarıyla yapılan ankete verilen cevaplara göre; sektörün toplam aktif büyüklüğünün %39,4'ünü oluşturan bankaların bireysel bazda, %29,3'ünü oluşturan bankaların ise konsolide bazda CRD/Basel II'ye geçişe ilişkin strateji ve politikalarını yönetim kurullarının onayına sunduğu veya strateji ve politikalarını yönetim kurullarına onaylatarak uygulamaya koyduğu; Haziran 2010 itibarıyla yapılan ankete verilen cevaplara göre ise; sektörün toplam aktif büyüklüğünün %48,1'ini oluşturan bankaların bireysel bazda, %35,5'ini oluşturan bankaların ise konsolide bazda CRD/Basel II'ye geçişe ilişkin strateji ve politikalarını yönetim kurullarının onayına sunduğu veya strateji ve politikalarını yönetim kurullarına onaylatarak uygulamaya koydukları görülmüştür (BDDK, 2010a; BDDK, 2010b). Belirtilen hususlarda her iki anket dönemi arasında büyük bir oranda değişim gözlemlenmiştir.

Buna ilaveten, bahse konu her iki çalışmanın sonuçlarına göre, bankacılık sektörünün %99'unun CRD/Basel II çalışmalarını yürütecek üst yönetim ve birimlerini oluşturduğu, %82'sinin sorumlu personelini, %70'inin ise komitelerini belirlediği tespit edilmiştir (BDDK, 2010a; BDDK,2010b). Belirtilen oranlar her iki dönemde de aynı kalmıştır.

Bankaların CRD/Basel II'ye uyum durumu her iki anket üzerinden incelendiğinde kredi riskinde bankaların %99'unun standart yaklaşıma %50 ila %100 arasında uyum sağladığı görülmüştür. Bankaların %53'ünün ise içsel derecelendirmeye dayalı yaklaşıma uyum sağladığı sonuçlardan tespit edilmiştir. Bankaların tamamı piyasa riskinde standart yöntemle uyum sağlarken, içsel ölçüm yöntemlerinde ve değerlemeye ilişkin hususlarda büyük ölçüde (%75-%100) uyumlu olan bankaların oranı, sırasıyla %86 ve %83'dür. Operasyonel riskte bankaların tamamı şu anda kullanılmakta olan temel gösterge yaklaşımına uyum sağlarken, standart yaklaşımda %75 ila %100 arasında uyum sağlayan bankaların oranı %30'da kalmıştır (BDDK, 2010a, BDDK, 2010b).

Kredi riskinin hesaplanmasında bankaların büyük bir kısmı uygulamanın başlamasını takip eden 3 yıl içerisinde ileri yöntemlere geçmeyi planlamakta, bu çalışmalar kapsamında veri

[‡] Çalışmamızın bu kısmında büyük ölçüde BDDK tarafından Şubat/2010 ve Eylül/2010 tarihlerinde yayımlanan "Bankacılık Sektörü Basel II İlerleme Raporları"nda açıklanan bulgular irdelenmiştir

biriktirmekte, yine büyük kısmı stres testleri uygulamakta ve bankaların tamamına yakınının kredi riski analiz sonuçlarını karar alma süreçlerinde kullandığı görülmektedir (BDDK, 2010a, BDDK, 2010b).

Tablo 1’de görüleceği üzere, bankaların Basel II uygulamasının başlamasıyla kredi riski hesaplamasında çoğunlukla standart yaklaşımı kullanmayı planladığı, ayrıca sektörün yaklaşık %12’sinin standart ve temel içsel derecelendirmeye dayalı yaklaşımları beraber kullanmayı planladığı görülmektedir. Bunlara ek olarak yalnızca temel içsel derecelendirmeye dayalı yaklaşımı kullanmayı planlayan bankanın kalmadığı yapılan anketler neticesinde görülmektedir.

Tablo 1. Uzlaşının Uygulanmaya Başlamasıyla Kredi Risk Hesaplamasında Kullanılacak Yöntem

Uygulamanın Başlamasıyla (%)	Şubat	Eylül
Basitleştirilmiş Standart Yaklaşım	2.23	1.60
Standart Yaklaşım	75.83	74.70
Temel İçsel Derecelendirmeye Dayalı Yaklaşım		
İleri İçsel Derecelendirmeye Dayalı Yaklaşım	0.06	
Basitleştirilmiş Standart Yaklaşım ve Standart Yaklaşım Birlikte	10.14	10.30
Standart ve Temel İçsel Derecelendirmeye Dayalı Yaklaşım Birlikte	12.78	12.00
Temel ve İçsel Derecelendirmeye Dayalı Yaklaşım Birlikte		
Hedef Belirtmeyen		0.1

Kaynak: BDDK (2010a:15), BDDK (2010b:15)

Yapılan her iki çalışmada da, Tablo 2’de görüleceği üzere, piyasa risklerinin ölçümünde bankaların neredeyse tamamına yakınının içsel modeller kullandığı, stres testlerini uyguladığı, analiz sonuçlarını karar alma süreçlerinde kullandığı ve sektörün yaklaşık %95’inin yasal sermaye hesaplamalarında içsel model kullanımını planladığı sonuçlarına ulaşılmıştır. Sektörün çok küçük bir bölümünün ise söz konusu modellere gereksinim duymadığı görülmektedir (BDDK, 2010a:2,22,23; BDDK, 2010b:2,22,23).

Tablo 2. Piyasa Risklerinin Ölçümünde İçsel Model Kullanımı ve Modellerin Dayandığı Yöntemler (%)

Piyasa Risklerinin Ölçümünde İçsel Model Kullanımı	Modellerin Dayandığı Yöntemler	
	Şubat/2010	Eylül/2010
Gerek Görülmemektedir	0.4	0.7
Planlanmaktadır	1.0	0.7
Oluşturulmaktadır	0.8	1.4
Kullanılmaktadır	97.8	97.6

Kaynak: BDDK (2010a:22), BDDK, (2010b:22)

Bankacılık sektöründeki tüm bankalar Haziran/2010 tarihi itibarıyla operasyonel risk için sermaye gereksinimi hesaplamasında temel gösterge yaklaşımını kullanmaktadır. Yapılan her iki çalışmada, Tablo 3’de görüldüğü gibi, operasyonel risk hesaplamasında bankaların büyük çoğunluğunun nihai olarak ileri ölçüm yaklaşımını hedeflediği ve operasyonel risk analiz sonuçlarını karar alma süreçlerinde kullandığı hususları göze çarpmaktadır. Temel gösterge yaklaşımını gelecekte de uygulamayı hedefleyen bankaların sektörün % 0.80 gibi küçük bir kısmını oluşturduğu görülmektedir. Sektörün genelinde operasyonel risk yasal sermaye hesaplaması için ileri yöntemlere geçilmesine çoğunlukla 2012 yılından sonra başlanacağı dikkat çekmektedir. Son yapılan anket çalışmasının neticesinde, 3 yıllık bir süreçte sektörün yaklaşık %57’sinin ileri yöntemlere geçeceği öngörülmektedir (BDDK, 2010a:19,20,21; BDDK, 2010b:19,20,21).

Tablo 3. Operasyonel Risk Hesaplamasında Kullanılacak Yöntem

Hedeflenen Yöntem (%)	Şubat/2010	Eylül/2010
Temel Gösterge Yaklaşımı	0.59	0.80
Standart Yaklaşım	14.63	15.50
Alternatif Standart Yaklaşım	0.59	0.10
İleri Ölçüm Yaklaşımı	82.37	56.20
Standart Yaklaşım ve İleri Ölçüm Yaklaşımı	0.54	25.90
Hedef Belirtilmemiş	1.62	1.50

*Soruya birden fazla yanıt verildiğinden toplam % 100'ü aşmaktadır.

Kaynak: BDDK (2010a:19), BDDK (2010b:19)

Çalışmaların sonuçlarına göre İkinci Yapısal Bloğa uyumun Birinci Yapısal Bloğa kıyasla daha düşük düzeyde olduğu dikkat çekmektedir. Örneğin kredi riskinin Birinci Yapısal Bloкта kapsanmayan hükümlerine ilişkin uyum durumunun %75-%100 aralığında olduğunu belirten bankalar sektörün sadece %1'ini oluşturmaktadır. Bankacılık sektörünün toplam aktif büyüklüğü içerisinde yaklaşık %35 paya sahip olan bankaların; CRD/Basel II kapsamında risk tutarlarının izlenmesi ile yorumlanması için ve değişen risk profilinin bankaların sermaye ihtiyacını nasıl etkilediğinin değerlendirilmesi amacıyla bir sistem tesis edildiğini ve kullanılmakta olduğunu belirtirken, toplam aktifin yaklaşık %40'ını oluşturan bankaların ise söz konusu sistemi büyük ölçüde tesis ettikleri ifade edilmiştir (BDDK, 2010a:25; BDDK, 2010b:25).

Üçüncü Yapısal Blok kapsamında bankaların İDD yaklaşımına tabi portföyler hariç genellikle bankacılık sektörünün kamuya açıklama yükümlülükleri konusunda CRD/Basel II hükümlerine büyük ölçüde uyumlu veya tam uyumlu oldukları ve bankaların %93'ünün %50 ila %100 arasında uyum sağladığı görülmektedir (BDDK, 2010a:2,28; BDDK, 2010b:2,28).

2. UZLAŞI'YA GEÇİŞİN MALİYET, İNSAN KAYNAKLARI VE TEKNOLOJİ KULLANIM GEREKSİNİMİ AÇISINDAN BDDK TARAFINDAN YAPILAN ÇALIŞMALAR ÇERÇEVESİNDE DEĞERLENDİRİLMESİ

Basel II Uzlaşısı'nda özellikle içsel ve ileri yöntemlerin teknik seviyesi çok yüksek olup, hem bankalar hem de denetim otoritelerinin gerekli işgücünün sağlanması veya mevcut personelin eğitimi ve yetiştirilmesinde ciddi problemlerle karşılaşmaları mümkündür. Yükselen risk yönetim standartları ile birlikte bankaların ve denetim otoritelerinin eleman temin ettikleri klasik lisans dallarını gözden geçirip, daha teknik dallardan eleman alımına ağırlık vermeleri bir gereklilik olarak ortaya çıkmaktadır (Altıntaş, 2006:99).

Bolgün ve Akçay (2005), risk ölçümüne yönelik istatistiksel modellerin, finansal ürünlerin son derece basit olduğu piyasamızda bile yüksek bir teknik bilgi düzeyi gerektirdiğini ve bu bilgi düzeyinin sağlanabilmesi için gerekli altyapının sektörde gelişme aşamasında olduğunu belirtmektedir.

Bu açıdan bakıldığında, Yeni Uzlaşısı'nın uygulanması ileri derecede bilgi işlem tekniklerinin kullanımını zorunlu kıldığından sektördeki bankaların finansal ar-ge yatırımlarına özel bir önem atfetmeleri gerekmektedir.

İçsel ve ileri yöntemlerin uygulanması için banka bazında yapılacak yatırımların miktarı milyonlarca doları bulmakta olup, küçük ve orta ölçekli bankalar için bu yatırım maliyeti çok da makul gözükmemektedir (Altıntaş, 2006:99). Bu çerçevede, özellikle küçük ve orta ölçekli bankalar açısından kaynak tahsisi, hazırlık sürecinde karşılaşılan en önemli sorunların başında gelmektedir (BDDK, 2006:4).

İnsan kaynağının eğitimi, bankaların Basel II'ye hazırlık sürecinde önem verdiği hususların başında gelmektedir. Bankaların büyük bir bölümü eğitim konusunda danışmanlık firmalarından yardım almaktadır. Bunun yanında, bazı bankalar seminerler, toplantılar,

sirkülerler ve süreli bültenler aracılığıyla veya intranet siteleri kanalıyla personelini süreç hakkında bilgilendirmektedir. Diğer taraftan, yabancı banka şubeleri ile yabancı ortaklı bankalar insan kaynağının Basel II konularında eğitiminde ana merkezlerinden ve yabancı ortaklarından destek almaktadır (BDDK, 2006:4).

Aynı zamanda, mevcut bankacılık düzenlemeleri ile raporlama, muhasebe ve denetim çerçevesinin Basel II'den önemli ölçüde farklı sistem, süreç ve uygulamalar gerektirmesi tüm bankalar açısından hazırlık sürecinin etkin bir biçimde yönetilmesini engelleyen en önemli sorun olarak görülmektedir. Bu sorunlar Basel II'nin altyapısını oluşturacak yasal düzenlemelerin, ulusal inisiyatif çerçevesinde alınacak kararların ve bankalara yol gösterici rehberlerin zamanında ortaya konulması suretiyle aşılabilecektir.

Bilindiği üzere, oluşturulması düşünülen yeni hesaplama teknikleri ve modellemeler neticesinde elde edilen verilerin raporlanması oldukça önemlidir. Söz konusu raporlamalar banka içine olduğu kadar banka dışında düzenleyici otoritelere ve kamuya karşı yapılacaktır. Dolayısıyla bu raporlamalarının altyapısını oluşturacak yazılım sistemlerinin esnek özelliklere sahip olması, bankanın kendi iç sisteminden gelen verileri işleyerek, dış kullanıcılara kullanılabilir bir formatta aktarabilme özelliklerine sahip olabilmesi gerekmektedir (Ravoet, 2002). Özellikle operasyonel riskin ölçülmesi ve rakamlara dökülebilmesinde raporlama teknikleri önem arz etmektedir.

Bunların yanında, kredi, piyasa ve operasyonel risklerin istatistiki olarak ölçülmesinin kolaylaştırılması amacıyla merkezi veri tabanları ihtiyacı önem arz eden hususlardandır. Her ne kadar bu ihtiyacın bir kısmını Kredi Kayıt Bürosu ile TCMB Risk Santrilizasyon Merkezi karşılarsa da, gelişmiş ölçüm yaklaşımlarının ihtiyaç duyduğu veri çeşitleri ile oluşturulacak veri tabanlarına gereksinim devam etmektedir.

BDDK tarafından benimsenen kademeli geçiş stratejisi nedeniyle özellikle ileri yaklaşımları hedefleyen bazı bankalar için hem standart yaklaşım hem de içsel modele yönelik hazırlıkların aynı anda sürdürülmeye çalışılması ilave operasyonel yük ve maliyet olarak görülmektedir. Ayrıca, bu hazırlıklarla eş zamanlı olarak mevcut mevzuat kapsamındaki yükümlülüklerin de devam etmesi bazı bankalarca bir problem olarak değerlendirilmektedir (BDDK, 2006).

BDDK tarafından Bankacılık Sektörünün Basel II Uzlaşısı'na uyum konusunda sağladığı ilerlemenin değerlendirilmesine ilişkin yapılan yukarıda anılan her iki anket çalışmasında Tablo 4'de görüleceği üzere, sektörün toplam aktif büyüklüğünün yaklaşık %60'ının temsil eden bankaların, CRD/Basel II'ye uyum hazırlıklarına yönelik ayrılan yönetim/organizasyon, beşeri, mali ve fiziki kaynaklarının "büyük ölçüde yeterli" olduğu, %32'sini temsil eden bankaların ise "tamamen yeterli" olduğu belirtilmiştir.

Tablo 4. Türk Bankacılık Sektörünün BDDK İlerleme Raporu'na Göre Kaynak Yeterliliği

%	Yetersiz		Kısmen Yeterli		Büyük Ölçüde Yeterli		Tamamen Yeterli	
	Şubat/2010	Eylül/2010	Şubat/2010	Eylül/2010	Şubat/2010	Eylül/2010	Şubat/2010	Eylül/2010
Yönetim/Organizasyon	0.0	0.0	0.2	0.5	61.4	61.4	38.4	38.2
Beşeri Kaynaklar	0.0	0.0	2.5	2.9	80.8	80.5	16.7	16.7
Mali Kaynaklar	0.0	0.0	17.1	4.5	43.6	53.8	39.3	41.7
Fiziki Kaynaklar	0.0	0.0	25.3	15.1	44.7	53.3	30.0	31.6
Ortalama	0.0	0.0	11.3	5.7	57.6	62.3	31.1	32.0

Kaynak: BDDK (2010a:13), BDDK (2010b,14)

Ayrıca, söz konusu çalışmalara göre bankaların Basel II'ye uyum konusunda yoğun olarak destek ve danışmanlık hizmeti almakta olduğu ve ileride artan seviyede danışmanlık hizmeti almayı planladıkları görülmektedir (BDDK, 2010a; BDDK,2010b).

Tablo 5. Türk Bankacılık Sektörünün BDDK İlerleme Raporu'na Göre Risklerin Hesaplama Yöntemleri Bazında Sistem ve Altyapı Yeterliliği (%)

		Şubat/2010	Eylül/2010
Kredi Riski	Basitleştirilmiş Standart Yaklaşım	48.2	47.2
	Standart Yaklaşım	97.9	97.9
	Temel İçsel Derecelendirmeye Dayalı Yaklaşım	18.9	18.1
	İleri İçsel Derecelendirmeye Dayalı Yaklaşım	0.7	0.7
Piyasa Riski	Standart Yaklaşım	99.2	99.3
	İçsel Model	93.7	93.6
Operasyonel Risk	Temel Gösterge Yaklaşımı	99.2	99.8
	Standart Yaklaşım	28.1	27.0
	Alternatif Standart Yaklaşım	8.6	8.6
	İleri Ölçüm Yaklaşımları	0.7	0.7

Kaynak: BDDK (2010a:12), BDDK (2010b:12)

Yine aynı çalışmaların Tablo 5’de yer alan sonuçlarına göre, sektörde yasal sermayenin hesaplanmasında hali hazırda bankaların altyapılarının ve sistemlerinin kredi riski için yaklaşık %48 ile basitleştirilmiş standart yaklaşımı ve %97,9 ile standart yaklaşımı; piyasa riski için neredeyse tamamının standart yaklaşımı ve %94’e yakınının içsel model yaklaşımını; operasyonel risk için tamamına yakınının temel gösterge yaklaşımını, yaklaşık %28 ile standart yaklaşımı ve %8,6 ile alternatif standart yaklaşımı kullanmaya elverişli oldukları görülmektedir.

Anılan her iki çalışmanın bir diğer sonucu da bankaların CRD/Basel II ile ilgili karşılaşılan sorunlarından birinin mevzuattaki belirsizlikler ve teknolojide karşılaşılan sorunlar olduğudur (BDDK, 2010a:2; BDDK,2010b).

3. TÜRK BANKACILIK SEKTÖRÜNDE BASEL II UZLAŞISI’NA UYUM FAALİYETLERİ VE SEKTÖRDEKİ ETKİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİNE YÖNELİK UYGULAMA ÇALIŞMASI

3.1. Araştırmanın Amacı

Basel II Sermaye Yeterliliği Uzlaşısı’nın Türkiye’de etkisinin araştırılıp incelendiği çalışmamızda, bankacılık sektörünün Uzlaşısı’nın uygulanması ile ilgili faaliyetleri, beklentileri ve sorunlarının değerlendirilmesine yönelik 41 adet sorunun bulunduğu bir anket hazırlanmıştır.

Ankette yer alan sorular aracılığıyla Türkiye’de Basel II Uzlaşısı ile ilgili düzenlemelerin uygulanmasına, uyumuna ve etkilerinin değerlendirilmesine yönelik çeşitli eğilim, mevcut ve yapılması planlanan faaliyetlerin ölçülmesi amaçlanmıştır.

3.2. Araştırmanın Kapsamı

Araştırma Türkiye’de faaliyet gösteren bankalar kapsamında yapılmıştır. Nisan 2010 tarihi itibarıyla, Türk Bankacılık sektöründe faaliyet gösteren bankaların toplam sayısı; 49’dur. Bankaların 2’si TMSF tarafından yönetimi devralınan banka olup, çalışma kapsamı dışında tutulmuştur. Ticari bankaların; 3’ü kamu sermayeli, 10’u özel sermayeli, 11’i yabancı sermayeli ve 6’sı Türkiye’de şubesi olan yabancı bankalar, 13 kalkınma ve yatırım bankası, 4’ü ise katılım bankasıdır.

3.3. Araştırmanın Metodolojisi ve Veri Seti

Araştırmanın metodolojisi kapsamında araştırma modeli, veri ve bilgi toplama yöntem ve aracı ile veri seti hakkında bilgilere aşağıda detaylı olarak yer verilmiştir.

3.3.1. Araştırmanın Metodolojisi

Bu çalışmada, araştırmanın amacına uygunluğu açısından, mevcut durumu belirlemeye yönelik “Tanımlayıcı Araştırma Modeli” kullanılmıştır. Tanımlayıcı araştırma modelinde amaç, durum veya olgunun düzgün bir portesini çizmektir.

Çalışmada veri toplama aracı olarak anket yöntemi seçilmiştir. Anket yönteminin uygulanmasında yüz yüze görüşmenin yanında soru sayısının fazla olması ile çalışmamızın Ankara’da yürütülmesi ve bankaların merkezinin genellikle İstanbul’da olması nedeniyle çoğunlukla e-mail (elektronik posta) yöntemlerinden faydalanılmıştır.

Anket çalışması 1 Nisan 2010-30 Nisan 2010 tarihleri arasında bankaların risk yönetimi birimlerine uygulanmıştır. Anket formu çalışmanın amacını içeren açıklayıcı bir ön yazı ile bankalara gönderilmiştir. Soruların çoğu çoktan seçmeli ve kapalı uçlu sorulardan ibaret olup, bazı sorular sıralamalı, bazı sorular ise birden fazla seçenek işaretlenecek şekilde hazırlanmıştır.

Araştırmada veri kaynağı olarak bankalarda Uzlaşî’nın bütününe bakış açısına sahip ve risk yönetimi uygulamalarına hakim üst ve orta düzey yöneticiler ile ihtisas elemanları tercih edilmiştir. Söz konusu kitlenin tercih edilmesinin nedeni çalıştıkları konum itibarıyla mesleki deneyim ve bilgi birikimine sahip olmaları ve anket sorularına sağlıklı yanıtlar verebileceklerinin düşünülmesidir.

Ayrıca uygulanan anket çalışmasında, hiçbir şekilde herhangi bir banka adına, bankayı ima eden dolaylı açıklamalara ya da bulunduğu segmentte anlaşılmasını sağlayacak herhangi bir belirteç kullanılmayacağına dair yürürlükteki 5411 sayılı Bankalar Kanunu’nun ilgili hükümlerine göre anketin gönderildiği bankalara taahhütte bulunulmuştur.

Bazı bankalar ankette sorulan soruları incelemelerine müteakip “iç prosedürleri gereği kanuni yükümlülük gerektiren kuruluşlar dışında herhangi bir kurum ya da kişiye veremeyeceği” gerekçesiyle anketi yanıtlamaktan kaçınmış, bazı bankalar ise bazı soruları “banka sırrı” kapsamında değerlendirerek yanıt vermemişlerdir. Her soruya sorulan soruda cevap verilmeyenler ayrı bir kutucukla oranlandırılmıştır.

3.3.2. Araştırmanın Veri Seti

Araştırmanın ana kütesini, Türkiye’de faaliyet gösteren 47 adet banka oluşturmaktadır. Ancak ana kütle sınırlı sayıda olduğu için ana kütlelerin tamamı araştırma kapsamına alınarak 1/1 örnekleme yöntemi uygulanmıştır. Bu çerçevede, çalışma kapsamında hazırlanan anket toplam 47 bankaya gönderilmiş ve 36 banka tarafından incelemelerine müteakip yanıtlanmıştır.

Tablo 6. Ankete Katılan Banka Sayısı

Anketin Gönderildiği Banka Sayısı	Anketi Yanıtlayan Banka Sayısı	Katılım Oranı (%)
47	36	77

Gönderilen anketin sağlıklı yanıtlanması ve verilerin doğru şekilde analiz edilebilmesi için anket katılımcısının profiline yönelik, risk yönetimi bölümündeki statüsü ve bu bölümde görev yaptığı süre ile ilgili aşağıda yer alan sorular sorulmuştur.

i-Bulduğunuz bankada risk yönetimi alanında mı görev yapmaktasınız?

a-Evet   b-Hayır

ii-Risk yönetiminde görev yapıyorsanız bulunduğunuz statü aşağıdaki statülerden en yakın hangisine tekabül etmektedir?

a-Risk yönetimi bölümünde görev yapan üst düzey yöneticiyim (genel müdür yardımcısı, başkan, müdür veya bunlara denk statü)

b-Risk yönetimi bölümünde görev yapan orta düzey yöneticiyim (müdür yardımcısı, yönetmen veya bunlara denk statü)

c-Risk yönetimi bölümünde görev yapan ihtisas elemanıyım (uzman, analist vb. denk statü)

iii-Risk yönetimi bölümünde görev yapan bir kişi olarak çalıştığınız süre aşağıdaki seçeneklerden hangisinde yer almaktadır?

a-1 ila 3 yıl arası b-3 ila 5 yıl arası c-5 yıl ve fazlası

Tablo 7. Anket Katılımcısının Profili (Sayı ve %)

Katılımcının Görev Süresi ve Profili	1-3 yıl (sayı; yüzde)	3-5 yıl (sayı; yüzde)	5 yıldan fazla (sayı; yüzde)	Toplam (sayı; yüzde)
Üst Düzey Yönetici		7; 19	8; 22	15; 41
Orta Düzey Yönetici	5; 14	2; 6	5; 14	12; 34
İhtisas Elemanı	5; 14	1; 3	3; 8	9; 25
Toplam	10; 28	10; 28	16; 44	36; 100

Sorulan soruların tamamı bankalarda risk yönetiminde görev yapan kişiler tarafından yanıtlanmıştır. Katılımcıların % 41'i üst düzey yöneticilerden (genel müdür yardımcısı, başkan, müdür veya bunlara denk statü), % 34'ü orta düzey yöneticilerden (müdür yardımcısı, yönetmen veya bunlara denk statü), % 25'i ihtisas elemanlarından (uzman, analist vb. denk statü) oluşmuştur. Katılımcıların % 44'ü 5 yıldan fazla, %28'i 3-5 yıl arası ve diğer % 28'i ise 1-3 yıl arası süre ile risk yönetimi bölümünde görev yapmaktadırlar.

Bu kapsamda, uygulama çalışmamızda kullanılan veri kaynaklarının konumları ve görev yaptıkları süre itibari ile sağlıklı şekilde soruları yanıtlayabilecek tecrübe ve birikime sahip oldukları kabul edilebilir.

3.4. Araştırma Verilerinin Analizi ve Değerlendirilmesi

Araştırma ile ilgili olarak yapılan anketlerden elde edilen veriler, SPSS (Statistical Package for Social Sciences) programına aktarılmış ve SPSS programı kullanılarak yüzde frekans ve çapraz tablolar analizleri yapılmıştır. Ankette sorular alanlarına göre sınıflandırmaya gidilerek 6 bölüme ayrılmış olup, toplam 41 soru sorulmuştur. Anket sorularına verilen yanıtların analizi ve değerlendirmesi aşağıda sunulmuştur.

3.4.1. Basel II Uzlaşısı'na Uyum Sağlamak Amacıyla Yapılan Faaliyetlere Yönelik Sorulara Verilen Yanıtların Değerlendirilmesi

Anketin birinci bölümünde katılımcılara Basel II Uzlaşısı'na uyum sağlamak amacıyla yapılan faaliyetler ile ilgili 9 adet soru sorulmuştur[§].

Tablo 8'de görüleceği üzere Türk Bankacılık sektörünün ağırlıklı olan %75'lik kesimi Uzlaşısı'ya geçiş için kredi ve operasyonel risk bazında bir eylem planı hazırlamıştır. Eylem planındaki hedefleri gerçekleştirmek için kredi riskinde hem iç hem de dış kaynak kullanımını tercih eden bankalar sektörün %50 oranı ile yarısını teşkil etmekte olup, operasyonel riskin hesaplanmasında da aynı oranla iç kaynak kullanımını tercih etmektedirler.

Anket sonuçlarına göre bankaların mevcut eylem planlarına göre uygulama başladığında ağırlıklı olarak kredi riski ölçümünde standart yaklaşımı, operasyonel risk ölçümünde ise temel gösterge yaklaşımını uygulamayı hedefledikleri görülmektedir. Buradan BDDK

[§] Bkz: Ek:1.

tarafından çıkarılan mevzuatla belirlenen uygulamalarla, sektörün halihazırdaki eylem planlarının paralel olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

Bankaların kredi riski için ileri yöntemlere geçiş tarihi için % 28'inin 2012 sonu ile 2013 sonu, yine %28'inin 2014 ve sonrası, % 25'inin ise geçilmeyeceği yönünde tercihte bulunduğu görülmektedir. Operasyonel risk için ise ağırlıklı olarak bankaların %47'sinin gelişmiş ölçüm yaklaşımlarını 2014 ve sonrası için uygulamayı hedefledikleri anket ile tespit edilen sonuçlar arasındadır.

Anket çalışmasında gelişmiş ölçüm yaklaşımlarına geçiş tarihlerine ilişkin tespit edilen sonuçlar ile BDDK tarafından yapılan Şubat/2010 ve Eylül/2010 tarihli İlerleme Raporunda yer alan sonuçlar kıyaslandığında birbirine yakın olduğu söylenebilir.

Ayrıca verilen yanıtlara göre bankaların eylem planının yürütülmesinde en çok harcama gerektiren faktörler sırasıyla, teknoloji (kredi riski için %61, operasyonel risk için %47), danışma ve insan kaynakları faaliyeti olarak tespit edilmiştir.

Aynı zamanda eylem planında yer alan hedeflerin bankalar tarafından kredi riski için %50, operasyonel risk için %39 oranı ile kısmen yerine getirildiği görülmekte olup, yapılan faaliyetlerin banka genelini kapsayan risk yönetim kültürünü oluşturma amacıyla olduğu anket ile tespit edilen hususlardır.

Tablo 8. Basel II Uzlaşısı'na Uyum Sağlamak Amacıyla Yapılan Faaliyetler (%)

1-Basel II Uzlaşısının bankalarda uygulamaya geçirilmesi ile ilgili bir eylem planının mevcudiyeti								
Kredi riski	Evet	75	Hayır	20	Cevapsız	5		
Operasyonel risk	Evet	75	Hayır	20	Cevapsız	5		
2-Bankaların Uzlaşmaya geçiş için belirlediği eylem planının yürütülmesinde iç kaynak/dış kaynak kullanımı ile ilgili tercihi								
Kredi riski	İç kaynak	33	Dış kaynak	6	Her ikisinde	50	Cevapsız	11
Operasyonel risk	İç kaynak	50	Dış kaynak	6	Her ikisinde	36	Cevapsız	11
3-Uzlaşma yürürlüğe girdiğinde, bankalarda kredi riskinin ölçümü için tercih edilen yaklaşım								
Standart yaklaşım		61	Temel içsel derecelendirme yaklaşımı					3
Gelişmiş içsel der. Yaklaşımı		19	Standart ve içsel Der.yaklaşımları birlikte					14
Cevapsız		3						
4-Bankaların kredi riskinin ölçümü için ileri yöntemlere geçiş için hedefledikleri tarih								
2010 sonu		3	2011 sonu		6	2012 sonu		14
2013 sonu		14	2014 ve sonrası		28	Geçilmeyecektir		25
Cevapsız		10						
5-Uzlaşma yürürlüğe girdiğinde, bankalarda operasyonel riskin ölçümü için tercih edilen yaklaşım								
Temel gösterge yaklaşımı		44	Standart yaklaşım			14		
İleri ölçüm yaklaşımı		36	Cevapsız			6		
6-Bankaların operasyonel riskin ölçümü için ileri yöntemlere geçiş için hedefledikleri tarih								
2010 sonu		3	2011 sonu		0	2012 sonu		14
2013 sonu		6	2014 ve sonrası		47	Geçilmeyecektir		22
Cevapsız		8						
7-Bankalarca Uzlaşmaya geçiş için belirlenen eylem planının yürütülmesinde önem derecesine göre harcama gerektiren faktörler								
<i>Kredi riski için</i>								
Birinci	Teknoloji	61	İnsan Kaynağı	20	Danışma		14	
İkinci	Teknoloji	11	İnsan Kaynağı	20	Danışma		22	
Üçüncü	Teknoloji	20	İnsan Kaynağı	25	Danışma		17	
<i>Operasyonel risk için</i>								
Birinci	Teknoloji	47	İnsan Kaynağı	17	Danışma		14	
İkinci	Teknoloji	14	İnsan Kaynağı	20	Danışma		14	
Üçüncü	Teknoloji	5	İnsan Kaynağı	20	Danışma		20	
8- Bankalarca Basel II Uzlaşısına geçiş için belirlenen eylem planının yürütülmesinde bulunulan aşama								
<i>Kredi riski için</i>								
Gerçekleştirilmiş değil		33	Kısmen gerçekleştirildi		50	Tamamen gerçekleştirildi		6
Cevapsız		11						
<i>Operasyonel risk için</i>								
Gerçekleştirilmiş değil		44	Kısmen gerçekleştirildi		39	Tamamen gerçekleştirildi		6
Cevapsız		11						
9-Sektörün Uzlaşmaya geçiş için şimdiye kadar yapılan çalışmalarını ne amaçla gerçekleştirdiği ile ilgili bakış açısı								
Uzlaşma ile ilgili yapılan çalışmalar tüm banka genelini kapsayıcı ve risk yönetimi kültürünü oluşturu niteliktedir							58	
Uzlaşma ile ilgili yapılan çalışmalar sadece yasal uyumu sağlayacak şekilde bilgi işlem çalışmalarından ibarettir							27	
Cevapsız							15	

3.4.2. Türk Bankacılık Sektöründe, Basel II Uzlaşısı'nın Bankaların Organizasyonel Yapı, Denetim Süreci ve Kurumsal Yönetim Yapısına Etkisine Yönelik Sorulara Verilen Yanıtların Değerlendirilmesi

Anketin ikinci bölümünde katılımcılara Uzlaşma'nın bankaların organizasyonel yapı, denetim süreci ve kurumsal yönetim yapısına etkisi ile ilgili 11 adet soru sorulmuştur**.

** Bkz: Ek 2.

Tablo 9. Basel II Uzlaşısı'nın Bankaların Organizasyonel Yapı, Denetim Süreci ve Kurumsal Yönetim Yapısına Etkisi

1-Uzlaşısı'nın sektörde uygulanması için iş birimlerinde yapılan istihdam durumu							
Personel istihdamı yapılmıştır	22			Kısmen yapılmıştır	42		
Yapılması planlanmaktadır	28			Cevapsız	8		
2-Sektörde yer alan bankaların kredi ve operasyonel risklerin yönetildiği birimlerinde çalışan personel sayısı							
10'dan az	75	10-20 arası	8	20'den fazla	6	Cevapsız	11
3-Bankalarda Uzlaşısı'nın uygulanması için IT birimlerinde yapılan istihdam durumu							
Personel istihdamı yapılmıştır	17			Kısmen yapılmıştır	39		
Yapılması planlanmaktadır	30			Cevapsız	14		
4-Uzlaşısı'nın daha rahat ve kolay uygulanması için bankalarda organizasyonel yapının teşkil edilme durumu							
Ulusal mevzuata göre organizasyonel yapı dizayn edilmektedir							42
Ulusal mevzuata ilave olarak Uzlaşısının daha kolay ve rahat bir şekilde uygulanması için gerekli koordinatif yapı oluşturulmuştur							28
Ulusal mevzuata ilave olarak Uzlaşısının daha kolay ve rahat bir şekilde uygulanması için kısa vadede gerekli koordinatif yapı oluşturulacaktır							17
Cevapsız							13
5-Bankaların Uzlaşısı'nın kurumsal yönetişime katkı derecesi ile ilgili beklentileri							
Çok önemli derecede	3		Önemli derecede	61			
Kısmen önemli	22		Herhangi bir etkisi olmayacaktır	14			
6-Bankaların Uzlaşısının denetim süreçlerine katkı derecesi ile ilgili beklentileri							
Çok önemli derecede kolaylaştırıcaktır			8	Herhangi bir etkisi olacağı düşünülmemektedir			39
Önemli derecede kolaylaştırıcaktır			50	Güçlükler yaratacağı beklenmektedir			3
7-Bankaların Uzlaşısı'nın tam olarak uygulanması ile klasik denetim sistemlerinin yerini daha merkezi bir denetim anlayışının alacağı yönündeki beklentileri							
Evet tamamen	3	Evet Kısmen	69	Hayır	22	Cevapsız	6
8-Bankaların Uzlaşısı'nın uygulanması ile banka içi denetim birimlerinin bankadaki konumunun daha özerk bir yapıya dönüşeceği yönündeki beklentileri							
Evet tamamen	19	Evet Kısmen	58	Hayır	17	Cevapsız	6
9-Sektörün Uzlaşısı'nın uygulanması ile bankalarda ulusal denetim otoritesi tarafından yapılan denetlemelerde zaman zaman kaynaklabilen denetim eksikliklerinin bir kısmını ikame edip etmeyeceği yönündeki bakış açısı							
Önemli derecede ikame edecektir			6	Kısmen ikame edecektir			72
Hayır ikame söz konusu değildir			14	Cevapsız			8
10- Sektörün üçüncü yapısal blok kapsamında kamuoyunu bilgilendirme yükümlülükleri çerçevesinde yapılan raporlamaların bankanın karar alım süreçlerini etkileme derecesi ile ilgili beklentileri							
Önemli derecede	19	Kısmen	42	Etkilememektedir	28	Cevapsız	11
11-Sektörde Uzlaşısı kapsamında kredi ve operasyonel risk ile ilgili yapılan dahili raporlamaların dönemsel planlama durumu (birden fazla seçenek tercihi)							
Günlük	11	Haftalık	28	Aylık	78	Yıllık	17

Tablo 9'da yer alan sonuçlara göre Uzlaşısı'nın uygulanması için sektörde gerek iş gerekse bilgi işlem bölümlerinde henüz yeterince istihdam sağlanmadığı görülmekte olup, sektörün %75'inde söz konusu birimlerde çalışanların sayısının genellikle 10'dan az olduğu tespit edilmiştir. Sektörün %39'u tarafından kısmen yapılan istihdama rağmen, %42'sinin Uzlaşısı'ya uygun organizasyonel yapıyı tasarlamakta olduğu da anketle tespit edilen hususlar arasındadır.

Ayrıca, anket sonuçlarına göre bankalar, Uzlaşısı'nın kurumsal yönetimlerine önemli derecede katkı sağlayacağı, denetim birimlerinin yapısını özerkleştireceği ve süreçlerini kolaylaştıracağı ile daha merkezi bir denetim anlayışının hakim olacağı yönde görüş sergilemişlerdir.

Düzenleyici otorite denetimlerinde de kısmen denetim alanlarında ikame yaratacağı beklentisinde olan bankaların % 42'si, piyasa disiplini çerçevesinde yapılan raporlamaların karar alım süreçlerinde kısmen etkili olacağını belirtmekte olup, ağırlıklı olarak risk raporlamalarını aylık bazda yapmayı planladıkları görülmektedir.

3.4.3. Gelişmiş Ölçüm Yaklaşımlarının Gerekthirdiği Veri Toplama ve Biriktirme ile İlgili Sürdürülen Faaliyetlere Yönelik Sorulan Sorulara Verilen Yanıtların Değerlendirilmesi

Anketin üçüncü bölümünde katılımcılara gelişmiş ölçüm yaklaşımlarının gerekthirdiği veri toplama ve biriktirme ile ilgili sürdürülen faaliyetleri değerlendirmek amacıyla 4 adet soru sorulmuştur^{††}.

Tablo 10. Gelişmiş Ölçüm Yaklaşımlarının Gerekthirdiği Veri Toplama ve Biriktirme ile İlgili Sürdürülen Faaliyetler (%)

1-Sektörün gelişmiş ölçüm yaklaşımlarına geçiş için veri tedariki çalışmalarına başlama durumu						
Kredi riski için:	Evet	67	Hayır	25	Cevapsız	8
Operasyonel risk için:	Evet	64	Hayır	28	Cevapsız	8
2-Uzlaşının müşterilerin derecelendirmeye ilişkin bilgilerinin toplanması ve işlenmesi sürecinde değişiklik yaratma durumu						
Evet		56	Hayır	36	Cevapsız	8
3-Sektörün Uzlaşının müşteri veri tabanının sağlıklı tutulması ve merkezi veri işleme tekniklerinin oluşturulmasına sağladığı katkı derecesi ile ilgili beklentisi						
Çok önemli derecede	28	Önemli derecede	61	Cevapsız	8	
Kısmen	3	Herhangi bir katkı sağlayacağı düşünülmemektedir				0
4-Bankaların içsel derecelendirme yöntemlerine geçişi kolaylaştırmak için ortak veri tabanlarının oluşturulması amacıyla bazı bilgilerin ortak paylaşımına bakış açısı						
Evet		64	Hayır	20	Cevapsız	26

Tablo 10’da yer alan neticelere göre Türk Bankacılık sektörünün Uzlaşısı’da yer alan gelişmiş ölçüm yaklaşımlarına ileride geçme planı içinde hareket ederek veri toplama ve müşteri veri işleme tekniklerine ilişkin hazırlıklar yaptığı, Uzlaşısı’nın sektörde veri tedariki ve veri tabanlarının sağlıklı tutulmasına olumlu yönde etkisi olduğu görülmektedir. Ayrıca sektörün ağırlıklı kısmı gelişmiş ölçüm yaklaşımlarına geçişi kolaylaştıracak ortak veri tabanlarının oluşturulmasına çeşitli bilgilerin paylaşımını sağlayacağından dolayı olumlu bakmaktadır. Bu anlamda TCMB risk standardizasyon merkezi ile Kredi Kayıt Bürosu nezdinde oluşturulacak veri tabanlarının önem arz ettiği görülmektedir.

3.4.4. Basel II Uzlaşısı’na Uyumun Bankalarda Oluşturacağı Maliyet Etkisine Yönelik Sorulan Sorulara Verilen Yanıtların Değerlendirilmesi

Anketin dördüncü bölümünde katılımcılara Uzlaşısı’ya uyumun bankalarda oluşturacağı maliyet etkisi ile ilgili 4 adet soru sorulmuştur^{††}.

Tablo 11’de ankette yer alan sorulara verilen yanıtlara göre Uzlaşısı’nın uygulanması sürecinde Uzlaşısı’da yer alan yaklaşımları kendi bankalarına uyarlayabilmek için Türk Bankacılık sektörünün ağırlıklı olarak %53 oranı ile dış kaynak kullanımına yöneleceği görülmektedir. Uzlaşısı’ya uyum sağlamak amacıyla katlanılacak maliyetin sektörün geneline önemli bir yük getirmeyeceği görülmekte olup, maliyetin miktarına ilişkin değerlendirme, katılımcıların bu konuda tam bir kestirim yapamaması nedeniyle tam olarak gerçekleştirilememiştir. Uzlaşısı’ya uyum maliyetlerinde önem derecesine göre önceliği sırasıyla teknoloji ve insan kaynakları ile organizasyonel maliyet almaktadır.

^{††} Bkz: Ek 3.

^{††} Bkz:Ek 4.

Tablo 11. Basel II Uzlaşısı'na Uyumun Bankalarda Oluşturacağı Maliyet Etkisi (%)

1- Bankaların Uzlaşının uygulanmasında dış kaynak kullanımı veya bu alanda dışardan destek hizmet alım tercihi					
Evet	53	Hayır	39	Cevapsız	8
2-Dış kaynak kullanımının bankalara yükleyeceği maliyet derecesinin ölçüsü					
Önemli derecede	31	Kısmen	28	Önemsiz	31
Cevapsız					10
3-Bankaların Uzlaşının uygulama maliyeti (kredi ve operasyonel risk dahil) ile ilgili değerlendirmesi					
1 milyon Euro-5 milyon Euro arası	20	5 milyon Euro-20 milyon Euro arası			3
20 milyon Euro dan fazla	0	Maliyet değerlendirmesi yapmak oldukça güç			61
Cevapsız	14				
4-Önem derecesine göre bankaların Uzlaşya uyuma ilişkin doğan maliyet faktörleri					
Birinci / Teknoloji ve insan kaynakları	61	Organizasyonel	8	Düzenleyici uyum	6
İkinci / Teknoloji ve insan kaynakları	11	Organizasyonel	25	Düzenleyici uyum	6
Üçüncü /Teknoloji ve insan kaynakları	8	Organizasyonel	36	Düzenleyici uyum	8

3.4.5. Basel II Uzlaşısı'nın Bankaların Teknolojik Altyapısına Olan Etkisine Yönelik Sorulan Sorulara Verilen Yanıtların Değerlendirilmesi

Anketin beşinci bölümünde katılımcılara Uzlaş'ın bankaların teknolojik altyapısına olan etkisi ile ilgili 3 adet soru sorulmuştur^{§§}.

Tablo 12. Basel II Uzlaşısı'nın Bankaların Teknolojik Altyapısına Olan Etkisi (%)

1- Bankaların mevcut bilgi işlem altyapılarının Uzlaşının uygulanması için ihtiyaç duyulan gereksinimleri karşılama derecesi								
Kredi riski için	Tamamen yeterli	19	Kısmen yeterli	61	Yetersiz	14	Cevapsız	6
Operasyonel risk için	Tamamen yeterli	22	Kısmen yeterli	50	Yetersiz	19	Cevapsız	9
2- Uzlaşıda belirlenen risk yönetimi faaliyetlerinin uygulanması için IT çözümünün oluşturulma durumu								
Kredi riski için	Evet	50	Hayır		36	Cevapsız	14	
Operasyonel risk için	Evet	45	Hayır		41	Cevapsız	14	
3- Bankalarda Uzlaşının uygulanması için IT çözüm oluşturulduysa, bu süreçte yaşanan güçlükler								
Kredi riski için								
Entegrasyon güçlükleri	41	Veritabanı dizaynı	56	Modellerin oluşturulması	36			
Bütçe kısıtı	8	Veri toplama	61	IT insan kaynağı ihtiyacı	13			
Operasyonel risk için								
Entegrasyon güçlükleri	31	Veritabanı dizaynı	50	Modellerin oluşturulması	31			
Bütçe kısıtı	11	Veri toplama	55	IT insan kaynağı ihtiyacı	11			

Türk bankacılık sektörünün Uzlaş'yla belirlenen risk ölçüm yöntemlerine teknolojik altyapısının uygunluğunu değerlendirmek amacıyla hazırlanan bu bölümde bankalardan alınan yanıtların Tablo 12'de yer alan dağılımına göre, sektörün teknolojik altyapısının Uzlaş'ya kısmen uyumlu olduğu (kredi riski için %61, operasyonel risk için %50) görülmektedir. Bu çerçevede sorunun çözümü amacıyla sektörün yarıya yakını IT çözüm planları oluşturmuş olup, bu alanda en çok karşılaştıkları sorunlar alt başlıklar olarak, veri toplama, veri tabanı dizaynı, entegrasyon güçlükleri ve modellerin oluşturulmasında yaşanan güçlükler olarak ifade edilmiştir.

3.4.6. Türk Bankacılık Sektörünün, Basel II Uzlaşısı'nda Yer Alan Yaklaşımların Uygulanmasına Yönelik Sorulan Sorulara Verdiği Yanıtların Değerlendirilmesi

Anketin son bölümünde katılımcılara Türk Bankacılık sektörünün Basel II Uzlaşısı'nda yer alan yaklaşımları uygulaması ile ilgili 10 adet soru sorulmuştur^{***}.

Türk Bankacılık sektörünün anketin bu bölümüne verdiği yanıtların analizi yapıldığında, Uzlaş'yı öncelikle ağırlıklı olarak %70 oranı ile düzenleyici bir zorunluluktan ziyade kredi ve

^{§§} Bkz: Ek 5.

^{***} Bkz: Ek 6.

operasyonel risk yönetimi yaklaşımlarını geliştirici bir fırsat olarak değerlendirdikleri görülmektedir.

Tablo 13. Türk Bankacılık Sektörünün Basel II Uzlaşısı'nda Yer Alan Yaklaşımların Uygulanmasına Bakış Açısı (%)

1-Sektörün Uzlaşiya kredi ve operasyonel risk yönetimi uygulamalarını geliştirici bir fırsat ya da düzenleyici bir zorunluluk olması açısından bakışı							
Fırsat	70	Zorunluluk	22	Cevapsız	8		
2- Bankaların, kredi riski ölçümünde standart yaklaşımın uygulanmasının gelişmiş ölçüm yaklaşımına göre dezavantaj yaratıp yaratmaması ile ilgili bakış açısı							
Evet dezavantajlıdır	47	Hayır	14	Çekimser	33	Cevapsız	6
3-Bankaların müşteri yapısı, müşteri veri tabanı bilgileri vb. dikkate alındığında tercih edebilecekleri kredi risk ölçüm yöntemi							
Standart Yaklaşım	50	İçsel derecelendirme yaklaşımları	36	Cevapsız	14		
4-Kredi ve operasyonel risk ölçüm yaklaşımlarının her birinin bankalardaki uygulamasını değerlendirmek amacıyla fayda/maliyet analizinin yapılma durumu							
Kredi riski için		Evet	39	Hayır	47	Cevapsız	14
Operasyonel risk için		Evet	33	Hayır	50	Cevapsız	17
5-Mevcut uygulamalara göre kredi ve operasyonel risk ölçümü için belirlenen düzenleyici sermaye gereksiniminin bankaların faaliyetlerini etkileme durumu							
Faaliyetler üzerinde herhangi bir etkisi bulunmamaktadır							50
Mevcut faaliyetleri geliştirici yönde etkilemektedir							36
Yeni faaliyetler yaratacak yönde etkilemektedir							8
Cevapsız							6
6-Gelişmiş ölçüm yaklaşımlarının uygulanması halinde ekonomik sermaye tahsisat sürecinin başlamasının bankanı lehine olup olmaması hakkında sektörün bakış açısı							
Kredi riski için		Evet	67	Hayır	20	Cevapsız	13
Operasyonel risk için		Evet	64	Hayır	20	Cevapsız	16
7- Operasyonel risk hesaplamalarında halen kullanılan temel gösterge yaklaşımının bankaların ihtiyaçlarını karşılamakta yeterli olup olmaması durumu							
Evet yeterlidir	53	Hayır	36	Cevapsız			11
8-Denetleyici ve düzenleyici otorite tarafından kredi riski ölçümü için halihazırda uygulanan yöntemin bankaların ihtiyaçlarını karşılamakta yeterli olup olmaması durumu							
Evet karşılamaktadır	53	Hayır	47	Cevapsız			3
9- Bankaların kredi riski ölçümünde kendileri için en uygun olan metoda ilişkin tercihleri							
Standart Yaklaşım	31	Temel İDY	22	Gelişmiş İDY	39	Cevapsız	8
10-Bankaların operasyonel risk ölçümünde kendileri için uygun olan metoda ilişkin tercihleri							
Temel gösterge yak.	36	Standart Yak.	19	Gl.Ölç.Y.	39	Cevapsız	6

Yine bu alanda yapılan literatür çalışmaları ve Basel Komite tarafından gerçekleştirilen sayısal etki çalışmalarında yer aldığı gibi^{†††}, anket sonuçlarından Türk bankalarının da içsel ölçüm yaklaşımlarının daha az sermaye gereksinimi doğurduğu yönünde bir yaklaşımı bulunduğu görülmektedir. Buna rağmen, sektördeki bankaların yarısının müşteri yapısı veri tabanı vb. kriterleri göz önüne alarak standart yaklaşımı uygulamayı tercih ettikleri çalışma sonuçları arasındadır.

Uzlaşılıyla ilgili bankaların kredi ve operasyonel risk ölçümünde genel çerçeveyi belirlemek amacıyla fayda/maliyet analizini yeterli derecede yapmadıkları görülmekte olup, kredi riski

^{†††} Basel Komite tarafından 2006 yılında yapılan 5. Sayısal Etki Çalışması neticesinde analize katılan ülkelerin kredi ve operasyonel risk ölçümünde hangi yaklaşımı uygulamaya aldıkları veya almaya niyetli oldukları konusunda oldukça önemli sonuçlar elde edilmiştir. Ayrıca hangi yaklaşım kullanıldığında ne derece sermaye gerektiririne yönelik analizler yapılmıştır. İçsel derecelendirmeye dair yaklaşımların kullanılması durumunda daha az sermaye ihtiyacı doğacağı, hatta Basel I Uzlaşısına göre avantaj sağlanacağı görülmüştür (BCBS,2003; BCBS, 2006).

Bu çerçevede, gelişmiş ülkelerin bankacılık sektörlerinde büyük bir ağırlıkla içsel derecelendirme yaklaşımlarının kullanılacağı ve söz konusu yaklaşımların daha az sermaye gereksinimi doğurduğu Griffith-Jones (2007), Tonveronachi (2007) tarafından vurgulanmıştır.

için sektörün %39'unun bu analizi yapmış olmasının kayda değer bir gelişme olduğu söylenebilir.

Ayrıca, anket sonuçlarına göre her ne kadar mevcut uygulamalar sektörün kredi ve operasyonel risk yönetiminde şu anki ihtiyacı karşılıyor görünse de, Uzlaş ı tamamen yürürlüğe girdiğinde ekonomik sermaye tahsisat sürecini göz önünde bulunduran bankaların genellikle gelişmiş ölçüm yaklaşımlarını kendi yapılarına daha uygun buldukları görülmektedir.

SONUÇ

Türk Bankacılık sektörünün uluslararası arenada varlık gösterebilmesi açısından Basel II Uzlaş ısı'nın uygulanması önemlidir. Uluslararası derecelendirme ve denetim kuruluşları şüphesiz birçok ülke gibi bizim de bu standardı uygulamamızı isteyecekler ve ona göre derecelendirme notumuzu belirleyeceklerdir. Yakın dönemde Basel III Düzenlemelerine geçişin başlayacağı düşünüldüğünde, bankacılık sektörüne özgü bir düzenleme olan Basel II Uzlaş ısı'nın uygulanması ülke ekonomisinin değerlendirilmesinde, önemli değerlendirme kriterlerinden biri olacaktır. Aynı zamanda, Avrupa Birliği ile bütünleşme isteğinde olan Türk finans sektörünün AB finans sektörü ile yakınsamasının sağlanması için Basel II bir fırsat olarak değerlendirilmelidir.

Türk Bankacılık sektöründeki ulusal bankaların önemli bir kısmının standart yaklaşımları en kısa zamanda uygulayabilecekleri BDDK'nın yaptığı araştırmalardan görülmektedir. Ancak ileri düzey yaklaşımlar açısından veri kısıtlarının bulunduğu bilinmektedir. Türkiye'deki kayıt dışı sektörün varlığı ve standart olmayan muhasebe kayıtlarına dayanan, eksik verilerin oluşturduğu yapının ivedilikle düzeltilmesi gerektiği hatırdan çıkarılmamalı ve Basel II'ye uyum konusunda yapılacak planlamalarda göz önünde bulundurulmalıdır.

Yapılan anket çalışmasının sonuçlarına göre Türk Bankacılık sektörünün Basel II Uzlaş ısı'nın uygulanmasına öncelik ve önem verdiği, Uzlaş ı'yı ağırlıklı olarak risk yönetimi ve kurumsal yönetimi geliştirici bir fırsat olarak değerlendirdiği görülmektedir. Bunun yanında, denetim birimlerinin yapısını özerkleştireceği ve süreçlerini kolaylaştıracağı ile daha merkezi bir denetim anlayışının hakim olacağı yönde görüş sergilemişlerdir. Bu amaçla sektörün, düzenleyici otorite tarafından yapılan çalışmaları yeterli bulduğu söylenebilir.

Ayrıca anket sonuçlarına göre her ne kadar BDDK tarafından belirlenen mevcut düzenlemeler sektörün kredi ve operasyonel risk yönetiminde şu anki ihtiyacı karşılıyor görünse de, Uzlaş ı tamamen yürürlüğe girdiğinde ekonomik sermaye tahsisat sürecini göz önünde bulunduran bankaların genellikle gelişmiş ölçüm yaklaşımlarını kendi yapılarına daha uygun bulduğu tespit edilmiştir.

Bu kapsamda, Basel II Uzlaş ısı'nın bankacılık sektörüne birçok olumlu etkisi olacağı düşüncesinde olan Türk Bankacılık sektöründe yer alan bankalar, Uzlaş ı'ya uyum sağlamak için çalışmalarını sürdürmekte olup, sektörde BDDK'nın düzenlemeleri doğrultusunda Uzlaş ı'ya geçişe ilişkin kayda değer bir yol katedildiği söylenebilir. Bununla beraber, Basel II'nin dahi sorgulandığı bu dönemde Uzlaş ı'ya tam olarak geçilememiş olması, her seferinde Türk Bankacılık sektörünün gelişmiş ülkelerin bankacılık sektörlerini bir hayli geriden takip ediyor olduğu imajını da doğurmaktadır. Şu an itibarıyla son finansal krizden Türk Bankacılık sektörünün önemli derecede etkilenmemiş olması, risk yönetimi uygulamalarının çok iyi olduğu manasına gelmemelidir. Dikkate alınması gereken finansal sistem ve kullanılan enstrümanların gelişmişlik derecesidir.

Basel II Uzlaş ısı, Türkiye gibi gelişmekte olan ekonomilerin bankacılık sektörlerinin güçlü bir mali yapıya kavuşmasına sağlayacağı katkı yanında, düzenleme eksiklikleri olan

ülkelerin bu anlamdaki ihtiyaçlarını karşılayarak sektörün kurumsal ve mevzuat altyapısını geliştirmek suretiyle yapılanmasına önemli derecede katkıda bulunacaktır.

KAYNAKÇA

- ALTINTAŞ, M. Ayhan (2006), *5411 Sayılı Bankacılık Kanunu, Basel I ve Basel II Düzenlemeleri Çerçevesinde Bankacılıkta Risk Yönetimi ve Sermaye Yeterliliği*, Turhan Kitabevi Yayınları, Mart, Ankara
- BCBS (Basel Committee on Banking Supervision) (2003), *Quantitative Impact Study 3-Overview of Global Results*, 5 May, BIS, Basel
- BCBS (Basel Committee on Banking Supervision) (2006), *Results of Fifth Quantitative Impact Study*, June, BIS (Bank for International Settlements), Basel
- BDDK (Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu) (2010), *Bankacılık Sektörü Basel II İlerleme Raporu*, Şubat, Ankara
- BDDK (Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu) (2010), *Bankacılık Sektörü Basel II İlerleme Raporu*, Eylül, Ankara
- BDDK (Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu) (2006), *Bankacılık Sektörü Basel II Gelisme Raporu*, Haziran, Ankara
- BOLGÜN, Evren ve Barış Akçay (2005), *Risk Yönetimi*, Scala Yayıncılık, 2.Baskı, İstanbul
- GRIFFITH-JONES, Stephany (2007), “Implications of Basel II for Stability and Growth in Developing Countries: Proposals for Further Research and Action”, Institute of Development Studies, *Paper Prepared for Ibase Rio Meeting on Financial Liberalisation and Global Governance*, 16-17 March, University of Sussex
- RAVOET, Guido (2002), “Sorunlar ve Fırsatlar: Basel II’nin Genel Değerlendirmesi”, Ekim 2002, İstanbul, *Activeline*
- TONVERONACHI, Mario (2007), “Implications of Basel II for The Financial Stability of Developing Countries”, *Provisional Draft*, University of Siena, February, Italy, <http://www.ibase.br/userimages>, Erişim Tarihi:4.9.2009

Ek 1:

1-Basel II Uzlaşısı'nın bankanızda uygulamaya geçirilmesi ile ilgili bir eylem planı mevcut mudur?

Kredi riski için _____ a-Evet b-Hayır

operasyonel risk için _____ a-Evet b-Hayır

2-Bankanızca Basel II Uzlaşısı'na geçiş için belirlenen eylem planının yürütülmesinde iç kaynak/dış kaynak kullanımı ile ilgili tercihi nedir?

Kredi riski için _____ a-İç kaynak b-Dış kaynak c-Her ikiside

Operasyonel risk için _____ a-İç kaynak b-Dış kaynak c-Her ikiside

3-Bankanızca Basel II Uzlaşısı'na geçiş için belirlenen eylem planında uygulama tamamen yürürlüğe girdiğinde, kredi riskinin ölçümü için hangi yaklaşımın kullanılması hedeflenmiştir?

a-Standart yaklaşım b-Temel içsel derecelendirme yaklaşımı

c-Gelişmiş içsel derecelendirme yaklaşımı

d-Standart ve içsel derecelendirme yaklaşımları birlikte

4-Bankanızca Basel II Uzlaşısı'na geçiş için belirlenen eylem planında uygulama tamamen yürürlüğe girdiğinde, kredi riskinin ölçümü için ileri yöntemlere geçiş için hedeflenen tarih aşağıdakilerden hangisine tekabül etmektedir ?

a-2010 sonu b-2011 sonu c-2012 sonu

d-2013 sonu e-2014 ve sonrası f-Geçilmeyecektir

5-Bankanızca Basel II Uzlaşısı'na geçiş için belirlenen eylem planında uygulama tamamen yürürlüğe girdiğinde operasyonel riskin ölçümü için hangi yaklaşımın kullanılması hedeflenmiştir?

a-Temel gösterge yaklaşımı b-Standart yaklaşım c-İleri ölçüm yaklaşımı

6-Bankanızca Basel II Uzlaşısı'na geçiş için belirlenen eylem planında uygulama tamamen yürürlüğe girdiğinde, operasyonel riskin ölçümü için ileri yöntemlere geçiş için hedeflenen tarih aşağıdakilerden hangisine tekabül etmektedir?

a-2010 sonu b-2011 sonu

c-2012 sonu d-2013 sonu

e-2014 ve sonrası f-Geçilmeyecektir

7- Bankanızca Basel II Uzlaşısı'na geçiş için belirlenen eylem planının yürütülmesinde harcama gerektiren faktörleri sıralayabilir misiniz? (önem derecesi atfedilen 1 den 3 e kadar sayısal değer seçeneklerin yanına yazmak suretiyle sıralama yapılabilir)

Kredi riski için _____ a-Teknoloji b-İnsan Kaynağı c-Danışma

Operasyonel riski için _____ a-Teknoloji b-İnsan Kaynağı c-Danışma

8- Bankanızca Basel II Uzlaşısına geçiş için belirlenen eylem planının yürütülmesinde hangi aşamada bulunmaktasınız?

Kredi riski için

a-Gerçekleştirilmiş değil b-Kısmen gerçekleştirildi c-Tamamen gerçekleştirildi

Operasyonel riski için

a-Gerçekleştirilmiş değil b-Kısmen gerçekleştirildi c-Tamamen gerçekleştirildi

9-Bankanızca Uzlaşısı'ya geçiş için şimdiye kadar yapılan çalışmalar sizce sadece bilgi işlem uygulamaları bazında mı ya da tüm banka genelini kapsayan risk yönetimi kültür ve yapısını içeren uygulamalar şeklinde midir?

a-Bankamızda Basel II Uzlaşısı ile ilgili yapılan çalışmalar tüm banka genelini kapsayıcı ve risk yönetimi kültürünü oluşturu niteliktedir

b- Bankamızda Basel II Uzlaşısı ile ilgili yapılan çalışmalar sadece yasal uyumu sağlayacak şekilde bilgi işlem çalışmalarından ibarettir.

Ek 2:

1-Uzlaş ı'nın bankanızda uygulanması için iş birimlerinde yeterli derecede insan kaynağı istihdam edildi mi?

a-Evet yeterli personel istihdamı yapılmıştır

b-Personel istihdamı kısmen yapılmıştır

c-Personel istihdamı yetersiz seviyede olup, yapılması planlanmaktadır

2-Bankanızda kredi ve operasyonel risklerin yönetildiği müdürlük benzeri organizasyonel yapı içerisinde çalışan personel sayısı ne kadardır?

a-10'dan az

b-10-20 arası

c- 20'den fazla

3-Uzlaş ı'nın bankanızda uygulanması için IT birimlerinde yeterli derecede insan kaynağı istihdam edildi mi?

a-Evet yeterli personel istihdamı yapılmıştır

b-Personel istihdamı kısmen yapılmıştır

c-Personel istihdamı yetersiz seviyede olup, yapılması planlanmaktadır

4-Bankanızda Basel II Uzlaş ısı'nın daha rahat ve kolay uygulanması için uygun bir organizasyonel yapı oluşturuldu mu?

a-Ulusal denetleyici ve düzenleyici otorite tarafından yürürlüğe alınan ulusal mevzuata göre organizasyonel yapı dizayn edilmektedir

b-Ulusal mevzuata ilave olarak bankamız Uzlaş ı'nın daha kolay ve rahat bir şekilde uygulanması için risk yönetimi birimleri ile diğer birimler arasında etkileşimi sağlayan koordinatif yapıyı dizayn etmiş ve yürürlüğe almıştır

c-Ulusal mevzuata ilave olarak bankamız Uzlaş ı'nın daha kolay ve rahat bir şekilde uygulanması için risk yönetimi birimleri ile diğer birimler arasında etkileşimi sağlayan koordinatif yapıyı kısa vadede (en fazla 1 yıl içinde) dizayn edip yürürlüğe alacaktır

5-Uzlaş ı'nın bankanızın kurumsal yönetişimine katkı derecesi ile ilgili beklentiniz nedir?

a-Çok önemli derecede

b-Önemli derecede

c-Kısmen önemli

d-Herhangi bir etkisi bulunmayacaktır

6-Uzlaş ı'nın bankanızın denetim süreçlerine katkı derecesi ile ilgili beklentiniz nedir?

a-Denetim süreçlerini çok önemli derecede kolaylaştıracaktır

b-Denetim süreçlerini önemli derecede kolaylaştıracaktır

c- Denetim süreçlerine herhangi bir etkisi olacağı düşünülmemektedir

d-Denetim süreçlerinde güçlükler yaratacağı beklenmektedir

7-Bankanızda Basel II Uzlaş ısı'nın tam olarak uygulanması ile klasik denetim sistemlerinin yerini daha merkezi bir denetim anlayışının alacağı yönündeki beklentiniz nedir?

a-Evet tamamen

b-Evet kısmen

c-Hayır

8-Basel II Uzlaş ısı'nın uygulanması ile banka içi denetim birimlerinin bankadaki konumunun daha özerk bir yapıya dönüşeceği yönündeki beklentiniz nedir?

a-Evet tamamen

b-Evet kısmen

c-Hayır

9-Basel II Uzlaş ısı'nın uygulanması ile bankalarda ulusal denetim otoritesi tarafından yapılan denetlemelerde zaman zaman kaynaklabilen denetim eksikliklerinin bir kısmını ikame edip emeyeceği yönündeki beklentiniz nedir?

a-Evet önemli derecede ikame edecektir

b-Evet kısmen ikame edecektir

c-Hayır ikame söz konusu değildir

10-Üçüncü Yapısal Blok kapsamında kamuoyunu bilgilendirme yükümlülükleri çerçevesinde yapılan raporlamaların bankanın karar alım süreçlerini ne derece etkileyeceği düşünülmektedir?

a-Önemli derecede etkilemektedir b-Kısmen etkilemektedir c-Etkilememektedir

11-Basel II Uzlaşısı kapsamında kredi ve operasyonel risk ile ilgili aşağıdaki hangi dönemler bazında dahili raporlamalar yapılması planlanmaktadır? (birden fazla seçenek işaretlenebilir)

a-Günlük b-Haftalık c-Aylık d-Yıllık

Ek 3:

1-Bankanızda gelişmiş ölçüm yaklaşımlarına geçiş için veri tedariki çalışmalarına başlanmış mıdır?

Kredi riski için _____ a-Evet b-Hayır

operasyonel risk için _____ a-Evet b-Hayır

2- Basel II Uzlaşısı bankanızda müşterilerin derecelendirmeye ilişkin bilgilerinin toplama ve işleme sürecinde değişiklik yarattı mı?

a-Evet b-Hayır

3-Basel II Uzlaşısı'nın müşteri veri tabanının sağlıklı tutulması ve merkezi veri işleme tekniklerinin oluşturulmasına ne derece katkı sağlayacağını düşünmektesiniz?

a-Çok Önemli derecede b-Önemli derecede
c-Kısmen d-Herhangi bir katkı sağlayacağı düşünülmemektedir

4- Türk Bankacılık Sektöründe içsel yöntemlere geçişi kolaylaştırması amacıyla ortak bir veri tabanı oluşturulmasını teminen, çeşitli bilgileri paylaşmayı kabul eder misiniz?

a-Evet b-Hayır

Ek 4:

1-Bankanızda Basel II Uzlaşısı'nın uygulanmasında dış kaynak kullanımı veya bu alanda dışardan destek hizmet alımı tercih edilmekte midir?

a-Evet b-Hayır

2-Dış kaynak kullanımı ya da bu alanda dışardan destek hizmet alımı tercih edilmekte ise bu durumun bankanıza yükleyeceği maliyet derecesinin ölçüsü nedir?

a-Önemli derecede b-Kısmen c-Önemsiz

3-Bankanıza Uzlaşısı'nın uygulama maliyeti (kredi ve operasyonel risk dahil) ile ilgili değerlendirmeniz aşağıdaki seçeneklerden hangisinde yer almaktadır?

a-1 milyon Euro-5 milyon Euro arası
b-5 milyon Euro-20 milyon Euro arası
c-20 milyon Euro dan fazla
d-Maliyet değerlendirmesi yapmak oldukça güç

4- Bankanız için Uzlaşısı'nın aşağıda belirtilen maliyet faktörlerini göz önüne alarak önem derecesine göre büyükten küçüğe 1 den 3 e kadar sıralayabilir misiniz? (önem derecesi atfedilen 1 den 3 e kadar sayısal değer seçeneklerin yanına yazmak suretiyle sıralama yapılabilir)

a-Düzenleyici uyum maliyeti b-Organizasyonel maliyet c-Teknolojik ve mesleki maliyet

Ek 5:

1-Mevcut bilgi işlem altyapınız Basel II Uzlaşısı'nın uygulanması için ihtiyaç duyulan gereksinimleri hangi seviyede karşılayabilir?

Kredi riski için _____ a-Tamamen yeterli b-Kısmen yeterli c-yetersiz

operasyonel risk için _____ a-Tamamen yeterli b-Kısmen yeterli c-yetersiz

2-Basel II Uzlaşısı'nda belirlenen risk yönetimi faaliyetlerinin uygulanması için herhangi bir IT çözümünüz mevcut mudur?

Kredi riski için _____ a-Evet b-Hayır

operasyonel risk için _____ a-Evet b-Hayır

3-Bankanızda Basel II Uzlaşısı'nda belirlenen risk yönetimi faaliyetlerinin uygulanması için bir IT çözüm oluşturulduysa, bununla ilgili ne tür güçlükler mevcuttur? (birden fazla seçenek işaretlenebilir)

-Kredi riski için

a-Entegrasyon güçlükleri b-Veritabanı dizaynı c-Modellerin oluşturulması
d-Bütçe kısıtı e-Veri toplama f-IT uygulamalarını gerçekleştirecek insan kaynağı

-Operasyonel risk için

a-Entegrasyon güçlükleri b-Veritabanı dizaynı c-Modellerin oluşturulması
d-Bütçe kısıtı e-Veri toplama f-IT uygulamalarını gerçekleştirecek insan kaynağı.

Ek 6:

1-Basel II Uzlaşısı'nı bankaların kredi ve operasyonel risk yönetimi uygulamalarını geliştirici bir fırsat olarak mı yoksa düzenleyici bir zorunluluk olarak mı değerlendiriyorsunuz?

a- Fırsat b- Zorunluluk

2- Sizce kredi riski ölçümünde standart yaklaşımın uygulanması gelişmiş ölçüm yaklaşımına göre dezavantajlı mıdır?

a-Evet b-Hayır c-Çekimser

3-Bankanızın müşteri yapısı, müşteri veri tabanı bilgileri vb. dikkate alındığında kredi risk ölçümünde hangi ölçüm yöntemini tercih edersiniz?

a-Standart yaklaşım b-İçsel derecelendirme yaklaşımları

4-Basel II Uzlaşısı'nda yer alan kredi ve operasyonel risk ölçüm yaklaşımlarının her birinin bankanızdaki uygulamasını değerlendirmek amacıyla fayda/maliyet analizi yapıldı mı?

Kredi riski için _____ a-Evet b-Hayır

operasyonel risk için _____ a-Evet b-Hayır

5-Halihazırdaki ülkeniz uygulamalarına göre kredi ve operasyonel risk ölçümü için belirlenmiş düzenleyici sermaye gereksinimi bankanız faaliyetlerini hangi yönde etkilemektedir?

a-Faaliyetler üzerinde herhangi bir etkisi bulunmamaktadır

b-Mevcut faaliyetleri geliştirici yönde etkilemektedir

c-Yeni faaliyetler yaratacak yönde etkilemektedir

6-Basel II Uzlaşısı'ndaki gelişmiş ölçüm yaklaşımlarının uygulanması halinde ekonomik sermaye tahsisat sürecinin başlaması bankanız lehine midir?

Kredi riski için _____ a-Evet b-Hayır

operasyonel risk için _____ a-Evet b-Hayır

7-Operasyonel risk hesaplamalarında temel gösterge yaklaşımının uygulanması bankanız ihtiyaçlarını karşılamakta yeterli midir?

a-Evet b-Hayır

8-Denetleyici ve düzenleyici otorite tarafından kredi riski ölçümü için halihazırda uygulanan mevzuat bankanız ihtiyaçlarını karşılamakta yeterli midir?

a-Evet b-Hayır

9- Denetleyici ve düzenleyici otorite tarafından Uzlaşma tamamen uygulanabilir seviyeye getirilecek şekilde düzenleme yapıldığında bankanız açısından kredi riski ölçümü için en uygun olan metot aşağıdakilerden hangisi olabilir?

a-Standart b-Temel içsel derecelendirme yaklaşımı

c-Gelişmiş içsel derecelendirme yaklaşımı

10-Denetleyici ve düzenleyici otorite tarafından Uzlaşa tamamen uygulanabilir seviyeye getirilecek şekilde düzenleme yapıldığında bankanız açısından operasyonel risk ölçümü için en uygun olan method aşağıdakilerden hangisi olabilir?

a-Temel gösterge yaklaşımı   b-Standart Yaklaşım   c-Gelişmiş ölçüm yaklaşımları